

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
медичної частини № 42 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я
Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та
Рівненській областях

11.03.2025

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 11.03.2025 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування медичної частини № 42 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та Рівненській областях (далі – медична частина, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Морозов Руслан Олегович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Черкез Вероніка Олександрівна, представник громадської організації;

Шевчук Дар'я Олегівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина знаходиться за адресою: вул. Андрія Снітка, буд. 25, с. Маневичі, Волинська область.

Керівництво: Маковецький Андрій Адамович – завідувач медичної частини.

На день відвідування НПМ на медичному обслуговуванні перебувало 433 особи.

До переліку приміщень закладу входять: кабінет завідувача, кабінет лікарського прийому, кабінет фельдшерського прийому, кабінет лабораторних досліджень, кабінет чергового фельдшера, кімната прийому їжі, стаціонар з 5 соматичними палатами та 2 інфекційними ізоляторами, стоматологічний кабінет (*фото 1*), приміщення для зберігання лікарських засобів.

Штат медичної частини: завідувач медичної частини – лікар – 0,5 шт. одн., лікар ультразвукової діагностики – 0,25 шт. одн., лікар-отоларинголог – 0,25 шт. одн., лікар-психіатр – 0,25 шт. одн., лікар-стоматолог – 0,25 шт. одн., фельдшер – 5 шт. одн.

Вакантними залишаються посади: лікаря-інфекціоніста та лікаря загальної практики-сімейного лікаря.

На день відвідування на лікуванні у стаціонарі медичної частини перебуває 13 пацієнтів.

Усім засудженим особам 1 раз на рік здійснюється профілактичний медичний огляд, який також включає в себе рентгенологічне обстеження легень.

У 2024 році в медичній частині встановлено рентгенологічний апарат (*фото 2*), за допомогою якого проведено 237 рентгенологічних обстежень. З метою уточнення діагнозу 50 особам здійснено додаткові обстеження органів грудної клітини. У 2025 році виявлено один випадок захворювання на туберкульоз, після чого пацієнта було госпіталізовано до спеціалізованого закладу охорони здоров'я. Контактним особам призначено профілактичне лікування відповідно до наказу

Міністерства охорони здоров'я України від 19.01.2023 року № 102 «Про затвердження стандартів медичної допомоги «Туберкульоз».

Протягом 2024 року на вірусний гепатит С (далі – ВГС) за допомогою експрес-тестів обстежено 58 осіб, з яких у 14 пацієнтів виявлено позитивний результат. Наразі противірусне лікування отримують 25 пацієнтів з ВГС.

У поточному році проведено 641 обстеження на вірус імунодефіциту людини (далі – ВІЛ) за допомогою експрес-тестів. Трьом особам встановлено діагноз ВІЛ та призначено антиретровірусну терапію (далі – АРТ). Станом на день відвідування на обліку в медичній частині перебуває 58 пацієнтів з ВІЛ, які отримують АРТ.

Для підтвердження наявності небезпечних інфекційних захворювань у засуджених осіб (ВІЛ, ВГС, туберкульоз) відповідний біологічний матеріал направляється до Луцької міської медичної частини філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та Рівненській областях для дослідження із використанням системи «GeneExpert». Альтернативним місцем проведення лабораторних досліджень є комунальне некомерційне підприємство «Маневицька багатoproфільна лікарня» Маневицької селищної ради. Дослідження на визначення кількості CD4-клітин у пацієнтів з ВІЛ здійснюється у комунальному закладі «Обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом» Рівненської обласної ради.

Діяльність медичної частини здійснюється відповідно до чинної ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, затвердженої наказом МОЗ. З метою підвищення якості медичного обслуговування наразі проводиться навчання медичних працівників щодо використання електронної системи охорони здоров'я, включаючи оцінювання повсякденного функціонування людини, у лікувальних закладах Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» (далі – ЦОЗ ДКВС України). ЦОЗ ДКВС України організовує онлайн-зустрічі з представниками медичної інформаційної системи «Helsi» та лікарями первинної ланки з метою оптимізації процесу надання безоплатних медичних послуг пацієнтам.

У закладі перебувають особи з особливими потребами, зокрема 11 осіб мають встановлену групу інвалідності. Серед них три особи з II групою інвалідності та вісім осіб з III групою інвалідності.

Попередні зауваження.

За результатами попереднього відвідування групи НПМ 28.11.2023 надавались наступні рекомендації Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

доступ до мережі (сховища) для здійснення запитів лікарями на телемедичне консультування;

заміну електродів до автоматичного зовнішнього дефібрилятора;

організацію збору мокротиння належним чином для забезпечення протиепідемічних та профілактичних заходів;

замісною підтримувальною терапією осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання психоактивних речовин;

належне ведення медичної документації;

постійне спостереження та надання необхідної медичної допомоги особам, які є схильними до суїциду;

зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення відповідно до вимог чинного законодавства;

приміщення медичної частини гарячим водопостачанням;

належну утилізацію, накопичення та зберігання медичних відходів;

медичну частину рентгенологічним апаратом для своєчасного проведення рентгенологічних досліджень;

розміщення інформаційних стендів, які мають містити інформацію та номери гарячих ліній, адреси Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Офісу Генерального прокурора, Міністерства охорони здоров'я України, Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України», центрів з надання безоплатної правничої допомоги;

належне виконання індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю;

доступність медичної частини для перебування маломобільних осіб.

Медична частина частково виконала рекомендації групи НПМ за результатами попереднього відвідування у 2023 році.

Водночас у ході відвідування групою НПМ виявлені недоліки у роботі медичної частини, які призводять до порушень прав засуджених осіб.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Під час конфіденційного спілкування з пацієнтами та ознайомлення з медичною документацією група НПМ встановила:

Пацієнт К., згідно з первинною обліковою медичною документацією (форма № 027/о «Виписка із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого»), виписаний з закладу охорони здоров'я з рекомендацією лікаря-психіатра щодо постійного прийому лікарських засобів. Однак під час перебування в установі він не отримує призначеного лікування. Керівництво медичної частини повідомило про заплановану консультацію пацієнта штатним лікарем-психіатром для вирішення цього питання.

Пацієнт П., після перенесеного інсульту, потребує комплексної реабілітації. Водночас належне проведення реабілітаційних заходів у медичній частині установи є неможливим через відсутність необхідних умов та відсутність у штаті фахівців у сфері реабілітації.

Пацієнт У., який переніс тяжку черепно-мозкову травму, тривалий час перебував на лікуванні у стаціонарному відділенні та є маломобільною особою. Він має призначену індивідуальну програму реабілітації, водночас, як і у попередньому випадку, не отримує належної допомоги з реабілітації. Наразі інші засуджені особи допомагають пацієнту самостійно проводити реабілітаційні заходи (рухові вправи, масаж тощо).

Вищезазначені випадки можуть свідчити про обмеження прав засуджених осіб на охорону здоров'я та медичну допомогу. Відповідно до практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄКПТ), відсутність належної медичної допомоги може становити жорстоке поводження, що суперечить статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Також група НПМ виявила, що установа має потребу у спеціалізованому санітарному транспорті для перевезення маломобільних осіб до закладу охорони здоров'я, а також для інших пацієнтів, які цього потребують.

2. Відповідно до пункту 3, пункту 4 глави 1 розділу II «Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі», затвердженого наказом Міністерства юстиції України (далі – МЮУ) та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок), у разі виявлення у засудженого тілесних ушкоджень медичний працівник, який виявив такі ушкодження, складає довідку у трьох примірниках, у якій детально зазначаються:

відомості (письмова заява, усне або письмове пояснення) засудженого, що стосуються обставин отримання тілесних ушкоджень (дата, час, місце отримання, способи заподіяння ушкоджень, відомості про особу (осіб), яка (які), на думку засудженого, їх заподіяла(ли)), а також інші відомості щодо отримання тілесних ушкоджень);

вичерпний опис медичних показників, що характеризують стан здоров'я засудженого, характер ушкоджень, їх розміри та розташування;

припущення медичного працівника з огляду на відомості, надані засудженим, та медичні показники, а також обґрунтування їх співвідношення.

До довідки медичним працівником додаються фотографії наявних тілесних ушкоджень засудженого. Два примірники довідки долучаються до матеріалів особової справи та медичної карти амбулаторного хворого форма 025/о, третій примірник видається особисто засудженому.

Інформація про факт виявлення тілесних ушкоджень вноситься завідувачем медичної частини або черговим медичним працівником до журналу обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень у засуджених, форма якого наведена у додатку 3 до Порядку, що зберігається у відповідному закладі охорони здоров'я ЦОЗ ДКВС України.

Разом з тим під час відвідування групою НПМ встановлено факти неналежної фіксації тілесних ушкоджень. Так, під час вибіркової перевірки медичної документації виявлено, що не у всіх амбулаторних картах пацієнтів наявні кольорові фото тілесних ушкоджень, а медичні представники не залишають записи про власні спостереження щодо отриманих травм потерпілими.

ЄКПТ у своїй доповіді до уряду України щодо проведеного візиту ЄКПТ в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року зазначає, щоб будь-які травматичні ушкодження, виявлені під час медичного огляду, повинні детально фотографувалися, а фотографії зберігатися в індивідуальній медичній картці особи (СРТ/Іnf(2024)20, пункт 82).

3. Переважна більшість ув'язнених осіб в установі не має укладених договорів з лікарями загальної практики-сімейної медицини. У зв'язку з цим, при необхідності проведення додаткових обстежень або лікування, ув'язнені не мають змоги отримати безкоштовну медичну допомогу в комунальних закладах чи закладах інших форм власності.

4. У медичній частині установи не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (ЗПТ) для осіб, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин. Як наслідок особи, що перебувають в установі та потребують відповідної медичної допомоги, позбавлені можливості отримувати ЗПТ.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (ЄКПТ) у своїй доповіді до уряду України за результатами візиту з 16 по 27 жовтня 2023 року зазначив, що

потрапляння до пенітенціарної установи повинно бути можливістю для вирішення проблем, пов'язаних із наркотиками, і тому відповідна медична допомога має бути надана всім зацікавленим особам. В усіх установах повинно бути доступне відповідне медичне обслуговування.

5. Під час відвідування групою НПМ встановлено, що засуджені особи, які перебувають на лікуванні в стаціонарі медичної частини, отримують харчування відповідно до норми № 8, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16.06.1992 № 336 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Національної поліції».

Однак зазначені норми потребують перегляду, оскільки не відповідають принципам достатнього та збалансованого харчування, яке базується на фізіологічних потребах у харчових речовинах та енергії здорової людини. Це суперечить вимогам наказу МОЗ від 29.10.2013 № 931 «Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні».

6. Відповідно до вимог розділу VIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259, приміщення медичної частини потребують проведення ремонтних робіт. Зокрема, на панелях стін спостерігаються тріщини, місцями стіни та стелі пошкоджені, а в деяких палатах оголені електричні дроти та розетки. Зазначене не забезпечує можливості проводити вологе прибирання приміщень та становить загрозу здоров'ю осіб, які перебувають у медичній частині.

7. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, у приміщеннях медичної частини відсутня протипожежна сигналізація. Це підвищує ризик пожежної небезпеки та створює загрозу життю ув'язнених у разі виникнення пожежі.

8. У медичній частині виявлено порушення природоохоронного законодавства, що регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних відходів категорії «В». Зокрема, встановлено відсутність спеціально призначеного приміщення для зберігання медичних відходів, що є порушенням вимог розділу XIII Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами, затверджених наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325.

9. У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» в установі відсутні пандуси, у приміщеннях медичної частини наявні пороги, які ускладнюють вільне пересування маломобільних пацієнтів по медичній частині, відсутнє універсальне санітарно-гігієнічне приміщення тощо.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують

гідність, видів поведження та покарання у діяльності медичної частини № 42 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та Рівненській областях.

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів засуджених та ув'язнених осіб, зокрема на охорону здоров'я та медичну допомогу у медичній частини № 42 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та Рівненській областях.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

надання належної медичної допомоги ув'язненим особам на території установи;

залучення до штату медичної частини клінічного психолога;

облаштування кабінету замісної підтримувальної терапії на території медичної частини для лікування осіб з поведінковими розладами внаслідок вживання психоактивних речовин;

проведення ремонтних робіт приміщень медичної частини;

належне зберігання та утилізацію медичних відходів;

забезпечення доступності медичної частини для вільного пересування маломобільних пацієнтів, включаючи встановлення пандусів та усунення бар'єрів для вільного доступу.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи

начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Руслан МОРОЗОВ

Фото до звіту

Фото 1

